

Мартиненко Г.А. Гендерна рівність (Тренінгові заняття з підлітками). Впровадження ідей гендерної рівності в освітній процес. Збірник науково-методичних праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2007. – С.87-91.

Гендерна рівність

Тренінгові заняття з підлітками

Г.А. Мартиненко, психолог ЗОШ №32, м. Херсон

В усі часи і в усіх культурах одним з найбільш розповсюджених засобів класифікації людей є ділення на жінок та чоловіків. Воно настільки звичне, що його важливість не вимагає доказів. Однак в останній час люди почали звертати більшу увагу на таке ділення і ставити питання про його різноманітні смислові аспекти. Так виникло поняття «гендер».

Гендер в психології – соціально-біологічна характеристика, за допомогою якої дають визначення поняттям «чоловік» та «жінка». Гендер став сьогодні найбільш важливим терміном, який був введений спочатку для обговорення статусу жінок у суспільстві і родині і згодом адаптований традиційними суспільними науками.

Юнацький вік характеризується як один з найскладніших періодів розвитку людини, тому що він являє собою період становлення особистості. Його описують як перехідний, критичний, як вік дозрівання: органічного, статевого та соціального. Разом з тим це дуже відповідальний період через те, що тут закладаються основи моральності, формуються соціальні настановлення, ставлення до себе, до інших людей, до суспільства. Крім того в даному віці стабілізуються основні риси характеру і основні форми

соціальної поведінки. Тому дуже важливо приділяти увагу тендерному вихованню підлітків.

Мета:

- Розкрити поняття «гендер»;
- Навчити ефективно взаємодіяти з представниками протилежної статі;
- Формувати емоційно сприятливий клімат у групі.

Завдання:

- Провести оцінку учасниками тренінгу рівня своїх знань про гендерні стереотипи;
- Виховувати у підлітків непримиримість до гендерної нерівності;
- Формувати навички толерантної поведінки.

Вік учасників: 15-17 років

Час: 1,5-2 години

Хід тренінгу

*I. Знайомство. Вправа «Не хочу хвалитися, але я найкраще вмю...»
(10 хв.)*

Мета: розвивати у підлітків уміння само презентації.

Всі учасники сідають в одне спільне коло. По черзі, починаючи з тренера, кожному учаснику потрібно назвати себе й сказати щось позитивне про себе.

II. Правила роботи у групі (5-10 хв.)

Кожен по черзі називає одне своє правило. Група обговорює і ухвалює (чи не ухвалює) його. Усі правила записують на ватмані, який вивішують на видному місці.

Орієнтованими правилами тренінгу можуть бути такі:

- обговорювати участь у обговоренні проблеми добровільно;
- один говорить – усі слухають;

- обговорювати дію, а не особу;
- говорити від свого імені, про себе, висловлюючи власні думки.

III. Очікування учасників. Вправа „Чарівне дерево” (10 хв.)

Учасникам роздають невеликі аркуші паперу (можна липкого). Тренер просить написати на них, чого саме підлітки чекають від тренінгу. Після цього кожен учасник читає свій запис і прикріплює його на підготовлений тренером плакат із зображенням дерева.

IV. Основна частина.

1. Вправа «Особливості статі» (10-15 хв)

Мета: з'ясувати уявлення учасників про сильні та слабкі сторони жіночої та чоловічої статей.

Тренер об'єднує учасників у три підгрупи. Бажано, щоб одна підгрупа складалась лише з хлопців, інша – тільки з дівчат, а третя (мішана) – з хлопців і дівчат. Кожній групі дається аркуш паперу, на якому намальовано два кола, розділених навпіл. Одна частина кола містить позначку „+”, інша – „-”. У кожному колі під певною позначкою слід написати відповідно сильні та слабкі якості та риси жіночої та чоловічої статі.

У результаті обговорення учасники мають зрозуміти, що між чоловіками і жінками існують розбіжності. Але уявлення про те, що жінки – слабка стать, а чоловіки – сильна, є стереотипом, прийнятим у суспільстві.

2. Інформаційне повідомлення „Гендер”. (10 хв)

Гендерні дослідження мали на меті аналізувати відносини між жінкою та чоловіком, визначати їхні характеристики через спільне і відмінне, розкривати ролі статей. Означає сукупність поведінкових норм та позицій, які асоціюються з особами жіночої та чоловічої статі в певному суспільстві.

Г е н д е р – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої та жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінки та чоловіка, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що

насамперед визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстом буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їх статі.

Стереотипи з приводу гендера відбивають погляди суспільства на поведінку, що пасує чоловікові або жінці. Це уявлення, що містить також приписи й заборони стосовно того, що чоловікові й жінці належить відчувати, проявляти та робити.

Гендерна рівність – це процес справедливого ставлення до чоловіка та жінки (справедливість веде до рівноправності).

3. Вправа «Гендерні стереотипи».(15 хв)

Мета: самостійне усвідомлення учасниками тендерних стереотипів та вміння ефективно спілкуватися, користуючись набутими знаннями.

Учасники обговорюють варіанти тендерних стереотипів і розігрують свої ролі.

4. Мозковий штурм «Гендерна рівність»(15-20 хв)

Мета: розробити рекомендації для однолітків стосовно поведінки під час спілкування з протилежною статтю.

Учні об'єднуються у 4 підгрупи, кожна з яких отримує завдання розробити рекомендації, які допоможуть уникнути непорозумінь, конфліктів.

Головні тези зображуються у вигляді малюнків.

5. Рольова гра „Знайомство”.(15-20 хв)

Мета: відпрацювання навичок ефективного спілкування.

Учням пропонується розіграти різні ситуації знайомства між юнаком та дівчиною.

6. Мозковий штурм „Як подолати сором'язливість”.(10 хв)

Мета: дібрати ефективні прийоми подолання сором'язливості.

Запитання для обговорення:

- 1) Чому деякі люди соромляться спілкуватися з іншими людьми?
- 2) Хто з учасників почувається невпевнено у незнайомій компанії?
Чому?

Учасники об'єднуються у 2-3 підгрупи і обговорюють стратегію подолання сором'язливості. Відповіді записуються на ватмані.

Тренер може запропонувати наступні рекомендації:

1. Дійте як актор.

Перший крок – уявити себе актором, який грає роль упевненої, розкутої людини.

2. Відрепетируйте типові ситуації.

Напишіть короткі сценки-діалоги для різних ситуацій (вітання, телефонна розмова, знайомство) і відрепетируйте їх удома. Спостерігайте за собою у дзеркалі, прислухайтеся до свого голосу. Потренуйтеся разом із другом.

3. Почніть з простого.

Почніть практикуватися з простих ситуацій – у магазині, в кафе.

4. Будьте наполегливими.

Якщо не все вийшло добре, не засмучуйтеся. Будьте наполегливими – і це дасть позитивні результати.

5. Удосконалюйте свої навички.

Похваліть себе за успіхи і не зупиняйтеся на досягнутому. Удосконалюйте ситуації – і з часом ви не матимете цих проблем.

7. Інформаційне повідомлення „П'ять головних принципів спілкування з людьми” (Д. Карнегі) (5-10 хв)

1. Замість того, щоб звинувачувати, постарайтеся зрозуміти людину, що значно корисніше критики для Вас же, бо виховує в людині здатність ставитись до вас терпимо, із співчуттям і добротою.

2. Перш за все необхідно збудити в людині зацікавленість, щоб примусити її саму захотіти зробити що-небудь.

3. Коли займаєшся роз'язанням своїх проблем, ми витрачаємо 95% часу на думки про себе, що неправильно. Треба перестати думати про власні бажання і чесноти, а спробувати краще пізнати позитивні якості інших людей

і висловити їм схвалення, вдячність, які мають іти від усієї душі, відверто; треба бути щедрим на похвалу.

4. Кращий спосіб впливати на людину – це говорити з нею про те, чого вона хоче і постаратися їй допомогти бажаного.

5. Необхідно завжди враховувати точку зору інших людей, їхні сумніви і плани.

V. Підведення підсумків (5 хв.)

Тренер пропонує учасникам відповісти на запитання:

- Які знання ви отримали?
- Як ці знання ви використаєте в подальшому?
- Яка мета цієї теми?

Далі кожен учасник може висловити власні судження з приводу тренінгу, доповнюючи незакінчене речення:

„Мені було ..., тому, що ...”

9. Вправа „Подаруй усмішку”. (5 хв)

У статті розкрито поняття «гендер» та особливості тренінгової роботи з юнаками з метою навчити ефективно взаємодіяти з представниками протилежної статі, виховувати непримиримість до гендерної нерівності, формувати навички толерантної поведінки.

Ключові слова: гендерні стереотипи, тренінг, юнаки.